

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan svečer, izimki nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 6 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Naše tiskovne razmere.

Da so tiskovni naši odnošaji jako kočljivi in da časnikarji nima baš prijetnega stališča, to je faktum, katerega priznavajo privrženci vseh različnih strank ne glede na naroduost. Da je potrebna sprememba našega tiskovnega zakona in da se morajo odpraviti sedanje razmere, temu pritrjuje se z vseh strani. Ni davno temu, da je prišel tiskovni odsek poslaniške zbornice svoja posvetovanja o tem predmetu, kakor smo naznanili na kratko. Če se vračamo danes še jedenkrat do tega kočljivega predmeta, zgodi se, ker baš slovensko časopisje čuti jako težko pezo teh naših tiskovnih odnošajev, kar nam pričajo pogoste konfiskacije poslednjih dni.

Ne bodemo se spuščali v nepotrebne in tudi za nas nevarne rekriminacije, nego seči hočemo nazaj v posvetovanja tega odseka ter podati nekatere odlomke iz govorov dveh članov tega odseka, ki sta si baš nasprotna po svojem političnem mišljenju. Prvi je mladočeški poslanec Eim, ki je sam časnikar, torej gotovo dobro pozna težavno stališče svojih tovarišev, drugi pa nemški nacionalec poslanec Foregger.

Mladočeški poslanec Eim, razjasnujoč sedanje tiskovne odnošaje, izjavil je, da je zakon, ki je še zdaj veljaven, že zastareli in pomankljiv v vseh svojih delih. Govoreč o načinu konfiskacij rekel je, da po tem zakonu se da katerokoli mesto iz sv. pisma ali iz kacega klasičnega pisatelja proglasiti kot nevarno. Ne bilo bi se čuditi, če bi se konfiskoval celo „Oče naš!“

Mi zahtevamo, rekel je, da se eksistenca tisočev časnikarjev in njih pomočnikov naredi neodviena od negotovosti v tolmačenju zakona. Potreba spremembe je skrajno nujna. Le redkokdaj se prigodi, da bi se ne potrdila konfiskacija, pri rešitvi pritožbe pa navadno sodijo isti sodniki, ki so potrdili konfiskacijo. Če se tudi kaka konfiskacija ne potrdi, dotična vest pride tako zakasнено na dan, da ima pač malo več vrednosti, nego če kdo dobi pravdo šele po svoji smrti.

Predlog poslanca Jaquesa, naj se omeji objektivno postopanje samo na take slučaje, kjer ni od-

govorne osebe za zadržaj kako tiskovine, se mora pozdraviti z zadoščenjem, dokler imajo državna pravdnštva neomejeno pravico konfiskovanja. Posebno češki časnikarji so že mnogo pretrpeli tudi pri subjektivnem postopanju.

Pred vsem je potrebno, da se omeji naš sistem konfiskovanja, stvar, ki je jedina in brez primere v izobraženem svetu in katere unanji časnikarji niti pojmiti ne mogó.

Govoril je dalje o časnikarskem kolkku, ki je davek na duševno izobraževanje. Žalostno je, da se ne moremo znebiti tega silnega davka. Naj se sodi kakorkoli o časnikarstvu, to je gotovo, da baš ono stori mnogo za izobraženje naroda, posebno v nižjih slojevih. Ker vladni časopisi nima kolka, delajo tako neopravičeno in nedostojno konkurenco onim časnikom, ki morajo plačevati največji davek. Navzlic vsem zaprekam, razvilo se je časnikarstvo v Avstriji še precej, akopram smo daleč za drugimi državami, ne govorimo o Ameriki, kjer poštni uradi razpošiljajo časnike brezplačno, nego tudi za Francijo in za Nemčijo.

To ne velja samo za časopise nego za vse literarne pridelke in temu kriv je naš tiskovni zakon in nenavadni davki na tiskovine. Le težko je vzdržati se v tacih razmerah.

Govoril je dalje tudi o takozvanih „popravnih“, ki pa so dandanes postale prave „replike“. Časnikom ni dopuščeno dokazati resnico tega, kar so pisali, nego morajo sprejemati popravke, govori se celo, da se hoče uvesti nov način, da se bodo popravki pošiljali posredovanjem državnih pravdnštev. Proti takemu načinu pa se mora odločno ugovarjati.

Vse stranke brez razločka so pripoznale potrebo, da se radikalno spremeni naš tiskovni zakon, a vsa prizadevanja so brezuspešna, ker je vlada nasproti vsem načrtom za reformo negativna, akopram mora priznati njih potrebo.

Predložil je potem osem konkretnih uprašanj, na katere naj bi vlada dala jasen odgovor.

*) O tem predmetu napisali bi lahko celo knjigo.

Op. uredn.

Drugi govornik poslanec Foregger poudarjal je, da razvoj časnikarstva je tesno spojen z zgodovino napredka in svobode. Izraža se bojazen, da bi se reforma zakonodajstva za tiskovine tolmačila kot korak naprej na polji liberalnega napredka. Govori se, da časnikarstvo je zdvijano, da se mu ne sme dovoliti daljnih koncesij. A tudi dopustivši, da je kaj gnilega v časnikarstvu vseh strank, ni nikakršnega razloga, da se pusti, da bi dalje trajalo to stanje. Ali neso odnošaji, v katerih se nahaja časnikarstvo v Avstriji, posledica takozvane svobode tiska? Zahteva zakonodajstva o tiskovinah ni samo zahteva politična ali liberalna, nego je v interesu splošnega gospodarskega razvitka, kajti časnikarstvo posreduje vsak napredek v življenju.

Brez zdravega časopisja ne mogó se uvesti zdrave reforme na socijalnem, kakor tudi na gospodarskem polji. Baš sedaj je ugodni trenotek, da se konečno reformuje zakonodajstvo o tiskovinah, kajti čujejo se glasovi od vseh strani od merodajnih oseb in tudi državnemu zboru predložila se je dolga vrsta predlog, tikajočih se te zadeve. Govoril je potem mnogo o detaljih in povedal marsikatero dobro. Kolek časnikarski imenoval je jedno najnesrečnejih iznajdb, kajti časopis je za mnogo ljudi po končanih šolah jedino izobraževalno sredstvo, katero bi se nikakor ne smelo obdačiti.

Toliko zdelo se nam je potrebno omeniti iz teh obravnav. Sicer pa bodemo bržkone imeli še priliko vrniti se na to zanimivo uprašanje, katero v prvi vrsti tako živo sega v naše in naših čitateljev materijelne in duševne interese.

Državni zbor.

Na Dunaji 21. novembra.

(Konec.)

Posl. Mandyczewski želi preustroj in njega hitro izvršitev, nato pa opisuje žalostni položaj maloruskih poslancev, ki kljub temu, da so ustopili v desnico pod okrilje vlade, ki vlada vse jednako, niso zadobili nikakih dobrot od nje niti dostojnega uvaževanja. Slednjič omenja, da želi ves maloruski rod, da se kar najbitrejšje uvede preustroj davkov.

LISTEK.

Gradišče in gomile pri Setišini.

(Konec.)

Škoda, da nemamo natančnega poročila o tem razkopavanju in da se ni na načrtu zaznamovalo, katere gomile so bile že preiskovane in katere še ne. Sploh nemamo starejših poročil o teh gomilah, kakor iz l. 1827, ko je logar J. Stratil pisal v „Illyrisches Blatt“ št. 11, da se v okolici setišinski še dobre pozna okolu sto gomil, ki so od 4—20 metrov visoke in merijo 30—80 m. v obsegu. Ne katere da so se na sredi že udrle. Kmetje nahajajo v razorani zemlji neprenehoma bronaste in železne prstene, ki imajo večinoma 5—6.5 cm. v premeru, potem žare, lončene posode, zarjavele moče, bodala, osti za sulice in strelice, sežgane kosti, oglje itd. Po spričevanju g. Stratila nahajali so se bakreni in srebrni novci, ali le bolj poredkoma. On sam je bil dobil v roke srebrno Faustino, potem bronastega in srebrnega M. Aurela. (Müllner, Emona pg. 94.) Škoda, da tudi najdišče teh novcev ni natanko zabeleženo, kajti gotovo je, da se neso našli v prazgodovinskih gomilah.

Koj onostran omenjenega klančka, na šentvidskem svetu, se nahaja jedna najogromnejših gomil nad Škufčevo hišo. Cesto so skozi njo zarežali in na južni strani ceste se nahaja še četrtiuka te velikanske gomile, ki je nekdanj merila v premeru gotovo 250 m., a nad dolino je kakih 15 m. visoka. Že davno je bila znana „Škufčeva njiva“ kot mesto, kjer se največ starin izkoplje (glej: Müllner, Emona, str. 93) in še lansko jesen je našel kmet na deteljišči za Škufčevo hišo 23 bronastih zapestnic skupaj. 28. septembra l. l. odpril je J. Pečnik na zemljišči kmeta Črnivca, in sicer na temenu ogromne gomile, dva groba, v katerih so bili nesežgani mrličji pokopani. V globočini 1.5 m., pod lepimi ploščami iz Čateža pri Litiji, našel je črepinje od treh žar, mej njimi od jedne, ki je bila grškega izvira in na kateri se vidijo krasni ornamenti. To je do sedaj prvi znani slučaj, da se je našla grška posoda na Kranjskem! — 17. in 18. oktobra t. l. nadaljeval je J. Pečnik razkopavanje na isti gomili, ali ni našel družega, nego lepo poglajene črepinje pod tankimi ploščami, o kosteh in drugih pridatkih ni bilo sledu.

Zanimive gomile se nahajajo tudi na južni strani državne ceste po vsem zemljišči od Studenca pa do Radohevasi. Dve najlepši stojita

ravno pred hišo sredi polja med Grižami in Vrhpoljem in obetata, da krijeta v sebi najlepše prazgodovinske starine. Gosp. Pečnik jih misli v kratkem začeti razkopavati. Po gozdu med Vrhpoljem in Glagovico, južno in jugovzhodno od Griž, je zemljišče tudi popolnoma valovito in kaže se, kakor bi bilo tam še več gomil zadržanih, ki čakajo rovnice marljivega preiskovalca.

Iz vsega tu povedanega se vidi, da ni bilo le gradišče setišinsko ogromno, ampak tudi k njemu spadajoče grobišče. Zelo čudno bi bilo, ako bi ne bil tak imeniten kraj tudi ob času Rimljanov gosto naseljen in ako bi se v tej okolici ne nahajalo nič rimskih ostankov. Nič čudno torej ni, če nam že stari kronisti poročajo o rimskih napisih, ki so bili v raznih časih uzidani v setišinski samostan ali pa v druga k njemu pripadajoča poslopja, kakor na primer v pristavo ob cesti iz Hudega v Setišino. Tudi gorej omenjeno Stratilovo poročilo govori o rimskih novcih. In dne 7. oktobra l. l. je našel posestnik A. Hauptman na svoji njivi, kakih 300 m. zahodno od šentvidske cerkve in tik ob cesti, ki vodi v Glagovico, le 0.4 m. pod površjem, rimski grob s ploščo pokrit, v katerem je bila dobro obranjena žara, steklen balzamarij in svetiljka z marko CRESCA. Učitelj Črnologar je potem izkopal blizu

Posl. Neuwirth zavrača misel dr. Grossa, da se ne more preustroj završiti drugače nego leta 1868. Razmere so danes drugačne, danes ni nesrečne vojske, ni sprave z Ogersko, pač pa imamo preostanek v proračunu in 127 milijonov v blagajnicah in vsled tega bi tako žalostnega preustroja ne bilo treba. Kljub temu, ni lahkim srcem dati 160 milijonov za vojni budget in akopram se nekateri opirajo na istinitost, da mala Švica poprečno več žrtvuje za vojsko, ko ima garancijo miru, nego mogočna Avstrija, vendar je izvestno i plačevanje tega jako težko. In Dunajevski sam, ki se v prvih svojih letih ni bal deficita, izjavil je, da je bolje naložiti nove davke kot deficit. Da pa ne jednega ni drugega ni treba, moramo štediti.

Nato obrača se govornik proti poslancu Szczepanowskemu, ki je navajal v svojem vzledu Argentino, Italijo in Nemčijo in mu dokazuje, da ni kakor je on menil toliko glavnice v državi, da se naložiti ne more in da bi v posledici država morala dolgove delati, da se ta glavnica dovolj plodonosno naloži. In kaj naj se investuje, ko so še iste naše državne železnice pasivne!? To naj se opusti: najprvo naj se država konsoliduje in narodno gospodarsko uredi.

Posl. Szczepanowski odgovarja, da ni nikak fanatik in izvaja, da bi bila Poljska še danes kraljevina, da se je moglo leta 1792. nabrati denarja za 100.000 vojakov.

Poročevalec Kozłowski javi, da je finančni minister dosta obljuboval, ničesar pa spolnil. Ozira naj se na to, da se dogotove potrebno investicije in naj v ta namen skuša dobiti denarjev najbolje potom borznega davka.

Poročevalec Plener utemeljuje svoj predlog z dejansko potrebo in gmotno silo malih obrtnikov. Težko je dati malemu možu tistih pet gld., ki jih marsikdaj silno potrebuje — in vendar je možno davek znižati. Na Pruskem in na Francoskem se je jednako ukrenilo. Tudi finančni minister obljubil je jednak predlog, a ker ga stavljal ni, stavi ga govornik. Akopram sam ni optimist, vendar ob sedanjem ugodnem finančnem položaju zmatra predloženi nasvet upeljivim brez posebne škode.

Akopram znaša preostanek le 600.000 gld., vendar je mnogo toček tako visoko vračunanih, da bode preostanek na vsak način velik in večji nego je proračunjen. Tudi borzni davek, kadar se uvede, nesel bode do 900.000 gld., tako, da se bode pokritje našlo, akopram bode izpadek pri tem davku znašal morda milijon gld.

V glavni obravnavi se k besedi oglase proti posl. Turnher, Steinwender, Schorn, za pa posl. Massaryk, Kramar, Kajzl, Dyk in Menger, vendar dobi besedo v tekoči seji le posl. Turnher.

Govornik omenja sedanje zveze levice z Mladočehi in naznani, da se mu vidi predlog z ozirom na obči preustroj škodljiv, ker bode isti preustroj zaviral. Nadalje vidi se mu malenkosten, jednostranski, nepravičen in brez državniskega zmisla. Zaključuje svoj govor z izjavo, da bi i Plener sam kot finančni minister ne izdelal jednacega načrta.

Obravnava se na to radi pogreba umrlega posl. Hielleja prekine in seja ob 2^{1/2} uri popoldne zaključuje.

tam še drug grob, v katerem je našel poleg kostij tudi dve fibuli, od katerih je kolutančasta dobro ohranjena, druga s tečajem in živalsko podobo na loku je pa prelomljena. Zemljišče tam okolu in dalje doli proti državni cesti se imenuje „Štajngrob“. To je neovrgljiv dokaz, da so tam okolu že davno nahajali kamenite ali zidane grobe, po katerih so dali vsemu kraju to ime, ki se tudi po drugodi nahaja, kjer so kameniti grobi pod zemljo.

Setišinska okolica je bila torej tudi ob času Rimljanov naseljena, to je tamošnji prebivalci bili so vsaj deloma sprejeli rimske šege in novce. Da, še celo rimska postaja se je nahajala blizu Setišine z imenom Aceruone. Po Pentingerjevi tabuli, to je po rimski poštni karti, je stala ta postaja XVIII rimskih milj (= 26 6 km.) daleč od Emona na cesti proti Nevi odunu. (Drnovo pri Krškem.) Če primerjamo faktično daljavo naznačeno v rimski karti, najdemo, da je morala rimska postaja Aceruone stati ravno koncem vasi Hudo pri Setišini in prof. Müllner zares tudi stavlja na to mesto omenjeno postajo (Emona, str. 93). Dalje pripoveduje, da se je našel kaka dva kilometra vzhodnejše od Hudega rimski miljnuk, ki navaja daljavo od Nevioduna s 44 rim. miljami, kar se skoro popolnoma vjema s tabulo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 24. novembra.

Državni zbor

razpravlja še vedno o proračunu za bodoče leto, in sicer že mesec dnij, tako da se je bati, da ne bode mogoče rešiti državnih proračunov do srede decembra. Ker zboruje baš sedaj tudi delegacije, tudi za prihodnje tedne ni prirediti več sej, vsled česar namerja državne zbornice predsedništvo prirediti tudi večerne seje. Prva večerna seja določena je že za torek in tako bode morda vendar mogoče rešiti državni proračun še pred Božičem.

Iz mladočeškega kluba.

Nasprotniki mladočeške politike razširjajo z nervozno nestrpnostjo vest, da je v mladočeškem klubu nastal razpor, kateri bode imel resnih posledic. Govori se, da najradikalnejša frakcija v mladočeškem klubu, frakcija Vašaty-Sokol-Gregrova namerja izstopiti iz kluba in sploh začeti pasivno opozicijo, dočim bi se ostali Mladočehi približali moravskemu Čehom. V zvezi s tem se govori tudi o novi parlamentarni kombinaciji. Poljaki združili bi se s Hohenwartovim klubom in z zmernejšimi Mladočehi in tako ustanovili večino, katere bi nemški liberalci ne mogli strmoglaviti.

Schmerling.

Vitez Schmerling, prvi predsednik najvišjemu sodišču, stopil je torej vendar v pokoj in na njegovo mesto prišel je dosedanji drugi predsednik, nekdanji liberalni naučni minister Stremayr, dočim je senatni predsednik, nekdanji minister v Hohenwartovem kabinetu, dr. Karol Habietinek, prišel na tega drugega mesto. Nemški listi proslavljajo Schmerlinga zlasti kot državnika in ker si je bil mož za Nemce res velikih zaslug stekel, kajti ustvaril jim je orožje, s pomočjo katerega morejo Slovane avstrijske pritiskati ob zid, jim tega nikakor ne štejemo v zlo. Schmerling je sedaj 86 let star, a penzija, katero bode dobival, znaša na leto 20 000, beri dvajsettisoč goldinarjev.

Priprave za volitve na Ogerskem.

Ogerska opozicija pripravlja se že sedaj za bodoče državnozbornske volitve, katere se bodo bržkone vršile prihodnjo spomlad. Stranka, katero vodi grof Apponyi, skuša že zdaj na vso moč, da ublaži principijelna nasprotstva mej posameznimi opozicijskimi strankami, in sicer v izrecni namen, da bi vse te stranke in frakcije pri bodočih volitvah skupno postopale. Ta zveza se bode dala težko doseči, vsaj skrajna levica ne mara o njej ničesar slišati. Košutova stranka, najbolj demokratična in res ljudska stranka, pripravlja se tudi na boj in išče zaveznikov mej ogerskimi Slovani in Rumuni. — Rumuni so voljni podpirati te stranke kandidate, kajti Košutovci so drugim narodnostim dosti pravičnejši, nego takozvani liberalci, in se tudi že zavezali, v slučajih, da pridejo do vlade, dati Rumunom izvestne koncesije. Zdaj se vrše taka pogajanja mej Srbi, Slovaki in Košutovci.

Vnanje države.

Giers v Parizu.

Ruski minister unanjih zadev dospel je torej vendar in vzlic vsem nemškim diplomatičnim spletkam v Parizu in bil ondu slovesno sprejet. V političnih krogih francoskih se sodi, da je ta obisk neizogibna posledica Giersovega boravka v Monci in v Milanu sicer pa z ozirom na prijateljske razmere, ki so zavladale mej Francijo in Rusijo, nič posebnega. Političnim pogovorom se pri tej priliki gotovo ne bodo ogibali niti francoski krogi, niti ruski minister. Nekaterniki trdijo celo, da bode ruski minister „pojasnil“ nekoliko francosko-rusko raz-

merje, iz katerega se izvajajo deloma predaleč segajoče konkluzije. Sicer je pa ves svet prepričan, da je ta obisk mirovnega značaja, zlasti tudi zato, ker pojde Giers iz Pariza naravnost v Berlin. — V Parizu vsprejeli so Giersa tako odlično, kakor še nikdar nobenega tujega državnika in narod se je udeležil tega vsprejema v tolikem številu, da se je Giers pač na svoje oči prepričal, da je rusko-francoska zveza res popularna.

Slovani na Nemškem.

Celo na Nemškem začeli so nekoliko rahleje ravnanje s Slovani. Lužiškimi Srbom, katerih jezik so bili za časa Bismarcka iztirali iz šole in cerkve, napovedalo se je oficijelno, da se bode srbsčina v kratkem uvedla kot učni jezik v ljudske šole in da bode nemščina le za računstvo učni jezik ostala. To je gotovo veselo znamenje, tembolj veselo, ker se s tem dokazano vzlic dolgoletnemu sistematičnemu zatiranju ni bilo mogoče ugonobiti srbskega naroda na Nemškem.

Kralj italijanski

prišel je te dni v Palermo, a ondotoi nadškof se vsled izrecnega naloga iz Vatikana ni udeležil vsprejema. To je kralja zelo užalilo in ministerstvo zmatra to ostentativno odsotnost za znamenje, da hoče Vatikan z nova začeti boj proti kraljevini. Vsled tega utegne se zgoditi, da bode vlada primorana nameravani popustnosti proti Vatikanu in duhovskim agitacijam odpovedati se in začeti tisto ostro in brezozirno politiko, katero zagovarja v sedanjem ministerstvu zlasti Nikotera in kateri bi tudi velikaška večina narodne zbornice pritrdila.

Ministerska kriza na Španskem.

Na Španskem nastala je zopet ministerska kriza, katera se bode dala težko odpraviti, ker je preveč resnega značaja. V soboto bila je dolgotrajna seja ministerskega sveta, vsled katerega je ves kabinet dal ostavko. Kraljica vsprejela je ostavko in pozvala znanega že večkratnega ministra Canovas del Castillo, da sestavi novo ministerstvo, kar pa bode jako težavno, zakaj slabo finančno stanje ozlovoljilo je ves narod in tudi zbornico.

Dopisi.

Iz Št. Vida pri Ljubljani 23. novembra. [Izv. dop.] Naša čitalnica napravila je v nedeljo 22. t. m. zopet „Besedo“. Pevski del izvršil se je prav dobro. Moški zbor dela čast marljivemu gosp. pevovodji a isto tako mi je prijetna dolžnost omenjati krasnih glasov brdkih pevk.

Deklamacija se, žal, gđc. Iv. Cirmanovi ni popolnoma posrečila. To je tudi umevno. Pesem: „Sveta odkletev“ sama na sebi je težka, a gospodična, če se ne motimo, nastopila je še le prvič kot deklamovalka. In več poguma!

V burki „Krojač Fips“, opažali smo, da gosp. J. Arhar zelo napreduje. V kratkem časi je veliko pridobil, ter bode s pridno vajo gotovo desegel, da postane izvrstna moč Šentviškega odra. Le maska njegova ni bila popolna; Fips bi bil moral izgledati starejši. G. V. Komanu se ne sme odrekati veselja in marljivosti, toda v kretanji na odru se bode moral še ogladiti, v nedeljski predstavi bil je kot ljubimec premalo živahen. Tudi njegova maska ni bila srečna; k svetlim lasem niso najbolje pristojale črne brke. Mislimo pa, da postane tudi ta gospod dober igralec. Ženski ulogi, ki sta ji predstavljale gosp. J. Zupanova in gospdč. Ap. Rastoharjeva, bili sta v spretnih rokah in sta ulogi dobro uspeli. Gosp. Fran Kremžar bil je dober sluga.

Želeti bi bilo, da se pridobi še novih močij in da bi čitalnica velikokrat napravila gledališko predstavo, ter tako zopet postala pravo narodno ognjišče Šentvidčanov.

Iz Središča 21. novembra. [Izv. dopis.] (Novo šolsko poslopje.) Koncem meseca oktobra dozidalo se je pri nas lepo novo, vsem postavnim zahtevam odgovarjajoče šolsko poslopje za petrazrednico. Dokaj let sem je tekla pravda za to zgradbo. Da je bila ta stavba živo potrebna, to uvideli smo z majhnimi izjemami vsi, le zaradi prostora, na kojem bi naj šola stala, se nismo mogli zjediniti. Nekaj jih je hotelo imeti poslopje na Grabah, drugi pa so bili mnenja, da dohaja šola v Središki trg, na najlepši, od farne cerkve kakih 5 minut oddaljeni občinski prostor. Prvo imenovani prostor bi bil za zgradbo šolskega poslopja zelo neugoden, jedino kar je na njem primernega, je to, da je blizu cerkve. Zato so se pa tudi vsa šolska oblastva — od najnižjega do najvišjega — izrekla za prostor v Središči, kjer zdaj stoji novo, po stavbinskem mojstru g. Wressniku izdelano šolsko poslopje.

V petek, dne 30. oktobra, se je vršila kolavdacija, v soboto, dne 14. novembra, pa slovesno blagoslovljenje in otvorjenje te šole. Ob 1^{1/2} uri zjutraj se je zbrala šolska mladina v lepo ozaljša-

nem poslopju, katero je ob rečenem času blagoslovil č. g. župnik Venedig, in po končanih obredih se je podala mladina v slovesnem sprevedu in v spremstvu g. c. kr. okrajnega glavarja Scherer-ja, g. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Rauner-ja, čest. g. župnika Venedig-a, udov krajnega šolskega sveta in učiteljstva v farno cerkev.

Po sv. opravi vrne se mladina zopet v procesiji v prostore nove šole, kjer smo se zbrali v sobi 4. razreda. Prvi je poprijel besedo preblag. g. okrajni glavar ter se s toplimi besedami zahvalil občinam, osobito pa krajnemu šolskemu svetu kot zastopniku občin, za ves trud, kojega je imel z zgradbo tega krasnega poslopja. Govornik je zatrjeval navzočnim, da smemo po vsej pravici in s ponosom prištevati Središko šolsko poslopje mej prve v političnem okraju, čemur mora pritrčiti vsak, bodisi prijatelj ali nasprotnik.

Za tem je razlagal c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Rauner navzočnim otrokom in starišem pomen ravno vršče se slavnosti ter pomen in korist šole v obč. Otroke je vspodbujal k marljivemu obiskovanju šole in pridnemu učenju, da bodo jedenkrat pobožni kristijani in dobri državljanji; stariše pa je prosil, da pomagajo učiteljem kolikor le mogoče pri težavnem delu vzgoje in pouka, kajti le tako bode šola tudi zaželjeni sad obrodila. Učitelje je opozoril na besede Slomšekove, s katerimi trdi, da je šola, ki se le s poukom peča in vzgojo zanemarja — polovičarska. S trikratnim „živio!“ presvetlemu cesarju je končal svoj govor, a učenci so zapeli naudušeni cesarsko pesem.

Nadučitelj g. Unger je polagal otrokom na srce, kako naj ohranijo šolske prostore vedno čiste in snažne, isto tako tudi njeno pripravo, — konečno je zatrjeval navzočnim udom šolskih oblastnij, da bodo učitelji tudi zanaprej pri vzgoji in pouku mladine uvaževali besede: Vse za vero, dom, cesarja!

Gosp. Ivan Kočevar se zahvali v imenu krajnega šolskega sveta za blago podporo v zadevah zidanja nove šole okrajnemu šolskemu svetu, osobito pa načelniku prespošt. g. okrajnemu glavarju. — Na to so se otroci razpustili.

Opoludne pa je bil v gostilni g. Šinka na kolodvoru skupni obed, pri kojem so se vršile kaj primerne napitnice. Družbo je zabavala tudi domača godba z nekaterimi prav lepimi komadi.

Omeniti mi je tudi, da je deželni šolski nadzornik g. dr. Jarc pismenim potom krajnemu šolskemu svetu čestital na dogotovljenem delu ter ob jednem pomiloval, da mu ni mogoče udeležiti se slavnosti.

„Z blagoslovom, koji je dobila šola, vrni se zopet mir in sprava mej vas“, pravi v dotičnem pismu g. deželni šolski nadzornik — in to je tudi želja naša. Daj Bog, da se uresniči!

Domače stvari.

— (Novinarski gusarji.) „Grazer Tagespost“ priobčila je v včerajšnji številki brzojavko iz Ljubljane, ki je tako gorostasno neumna, zajedno pa tako izvirno perfidna, kakor jo more sestaviti le „Tagespošte“ senzaciježeljni sicer pa pomilovanja vredni penny-a-liner „R.“ Brzojavka slove: Mladostovski krogi nameravajo sklicati meeting, kateri naj prisili slovenske državne poslance, da se odvedo mandatom. Te dni pojdetta dva mladostovska prvaka v Zagreb, da se ondu dogovorita s stranko prava o vkupnem jugoslovanskem programu na državnopravni podlagi. — „Tagesp.“ si sicer domišlja, da je resen list, a kdor je čital to brzojavko, skuhan v Ljubljanski kazini, jej ne more verjeti več. Da je to poročilo neosnovano in iz trte izvito, pač ni treba še posebe poudarjati, ali iz njega je razvidno, kakšne želje in namene imado izvestni bankerotovani krogi v Ljubljani, ki upajo, da bi prišli zaenje ugodnejši časi, ako bi s pomočjo visokih faktorjev prisilili jedino res narodno stranko, da bi zašla v ekstremnost.

— (Sokolski „jour-fixe“.) Sokol Ljubljanski pričel je v soboto svojo zimsko zabavno dobo. V steklenem salonu čitalnice in v sobanah zbralo se je toliko članov in prijateljev društva, da so bili vsi prostori napolnjeni in je bilo le težko najti mesta. Starosta Hribar pozdravil je navzoče v imenu odbora ter poudarjal, da obeta posebno letošnja zimska doba „Sokola“ biti prav zanimiva. Že 17. bodočega meseca nastopil bode prvokrat Sokolski tamburaški zbor, osnoval se je pevski klub, ki je že v Zagrebu tako častno na-

stopil, to vse daje nam nado, da bodo zabave „Sokola“ se vršile prav lepo s svojimi silami. Na vsporedu prve zabave bilo je petje in vojaška godba. Pevski klub „Sokola“ razveselil je društvo z mnogimi prav precizno petimi točkami. Oglasil se je tudi „mojster“ iz „Črevljar-barona“, ter vzbudil mnogo smeha s svojimi pomagači. Pevcem nazdravil je podstarosta dr. Triller, na kar je odgovoril brat Srečko Nollu zagotavljajoč, da bodo pevci vedno radi podpirali „Sokola“ v lepi slogi. Mnogo smeha vzbudila je dražba zakasnele Martineve gosi, ki je naklonila društveni blagajnici čisti dohodek 9 gld. 10 kr., kakor je naznanil v šaljivem govoru odbornik Josip Nollu, zahvalivši se vsem, ki so tako pridno se udeleževali dražbe. Tudi naj-novejši klub „klakérjev“ pokazal je izbornu organizacijo in ga je pozdravil podstarosta dr. Triller s šaljivim nagovorom, za kar se je skazal jako hvaležnega. Jednaki aplaus želel bi si marsikateri državni poslanec. Vojaška godba izvršila je svoj program z znano spretnostjo, vendar bi se bilo želelo nekoliko več slovanskih točk. Posebno dopadle so se slovanske številke in pa humoristična četvorka Kralova. Večer minul je vsem navzočnim prav prijetno.

— (Nesreča.) Včeraj popoldne ob 4. uri prišel je železniški delavec Filepič na južne železnice kolodvoru mej suvarja dveh vagonov, katera sta mu zmečkala prsa popolnoma. Ranjenca odnesli so v deželno bolnico, a upanja ni, da bi okreval. — Jednaka nesreča pripetila se je preteklo soboto na kolodvoru v Pragerskem, kjer je neki delavec na isti način bil tako poškodovan, da je deset minut pozneje umrl.

— (Karmelitarstvo cerkev na Selu) blagoslovil je danes jutraj knezoškof dr. Missia ob obilni duhovniški asistenci. Pri tej slavnostibili so navzočni: okrajni glavar gospod vladni svetnik Mahkot, stavbeni mojster dr. Faleschini, Vodmatski župan Slapničar in jako mnogo pobožnega občinstva. Cerkev je res krasno izdelana in bogato ozaljšana, a posebno lepa so okna z barvanimi šipami, kakeršne ima na Krajskem le malo-katera cerkev.

— (Čudno vreme.) Pretekli teden po noči gromelo in bliskalo se je pri nas, kakor smo že poročali. V okolici ptujski pa je padala toča mej gromom in bliskom, gotovo redka prikazen v novembru.

— (Vipavska in bizeljska vina) se letos kaj dobro prodajajo. Ker je na Ogerskem bila jako slaba vinska letina, prišlo je več ogerskih trgovcev v Vipavsko dolino in je samo jedna tvrka kupila za 120 000 gld. novega vina po 20 do 24 gld. hektoliter. Na Bizeljskem začeli so novo nasajene ameriške trte že roditi, a vina je še malo ker je komaj kakih 150 oralov nasajenih. Plačeval se je liter po 30 kr., to je cena, kakor se še ni čulo v teh krajih za navadno vinsko kapljico. Dolenjska pridelala je komaj za svojo potrebo in ne more izvažati skore nič.

— (V Gradcu umrl) je pokojnega prof. Macuna sin, gosp. Milutin Macun, c. kr. finančni asistent v 23 letu. Bodi mu lahka zemlja!

— (Porotne obravnave v Gorici.) Že ves teden so v Gorici porotne obravnave. Mej porotniki ni nobenega Slovenca, a vendar imajo mučno opravilo z veliko odgovornostjo, da morajo soditi — Slovence.

— (Živo srebro) se res dobiva na Srpenici, kakor smo o svojem času poročali. Prišel je mineralog z Dunaja, ki je našel, da je v rudi veliko živega srebra. Tako smo izvedeli iz ust necega Srpeničana, pravi „N. Soča“, kateri to povzamemo.

— (Iz Goriške okolice) prejela je „Nova Soča“ jako oster dopis, ki govori o „fantovskem petji“. Dopisnik po vsej pravici ostro graja razvado slovanskih mladeničev, da semtertje še vedno popevajo nečedne laške pesmi. Vspodbuja jih dalje, naj bi opustili to grdo razvado iz prejšnjih časov, ko smo Slovenci še narodno spali, ter poprijeli se jedino le naših lepih narodnih pesmij. Slednjič dopisnik obžaluje, da se v goriški okolici tako malo goji umetno petje, katero bi povzdignilo v obeh vseh okoličanov slovansko pesem tako, da bi iz slovanskega grla ne prišlo več ono nelepo laško ali furlansko rjoenje. — To so glavne misli dopisnikove, katere toplo priporočamo vsem rodoljubom v okolici v blagovoljen premislek. V goriški okolici se nam sicer ni prav nič bati pollaščevanja, a za-

radi tega nam ni treba držati popolnoma križem rok, da naši okoličani v narodnem življenju ne napredujejo tako, kakor bi lahko. — Te besede veljajo tudi še marsikje drugod.

— (O italijanski deputaciji,) ki se je šla pritožiti na Dunaj zaradi zadnjih volitev v Istri, pravi „Naša Sloga“, da ne ve, so li šli s svojega nagiba, ali po napotku onih, ki so jih do zadnjega hipa podpirali proti Hrvatom in Slovencem. „Svakako pa moramo reči — pravi konečno — da, ako nije pritužba bezobrazna, je bar smešna za onoga, koj pozna odnošaje v Istri.“

— (Slovenski napisi v Trstu,) katerih seveda ni Bog si vedi koliko — saj jih pogrešamo celo v beli naši slovanski metropoli — bodejo nekatere italijanske nestrpneže grozno v oči. Nadavno namazali so tablo „Tržaškega Sokola“, te dni pa so hoteli sneti napis tiskarne Dolenc, kar se jim pa ni posrečilo, ker so sneli žeblje le na jedni strani. Take pobalinstva bi pač moralo preprečiti redarstvo.

— (Odbor ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Trstu) začel je nabirati milodare za „Božičnico“, katero bode priredil dne 22. decembra za slovansko deco otroškega vrta pri sv. Jakobu v Trstu in za uboge slovanske učence in učenke ljudske šole „sv. Cirila in Metoda“ pri sv. Jakobu. Gotovo bodo vsi domoljubi podpirali to blago podjetje.

— (Zvita tatica.) V Trstu pri gospé Piberjevi služeca dekla Marija Urisk prosila je svojo gospodinjjo, da bi jo takoj pustila iz službe, ker je zbolela neka njena sorodnica. Pred hišo čakala sta že dva postreščeka, ki sta odnesla škrinjjo služkinje. Kmalu potem zapazila je gospa Pibrova, da je dekla odnesla razne dragocenosti vredne nad 500 gld. Zvito tatico zasledujejo.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Stari trg 23. novembra.*) Slovenskim poslancem in Korošcem kličemo: Le tako naprej, odločno in brezustrašno. Ne strašite se dela, ne truda, bodite si svesti, da narod je za Vami.

Stari trg poleg Loža, volilci.

Dunaj 24. novembra. Ogerska delegacija vsprejela je budget za mornarico, za finančno ministerstvo in za računski dvor. Poročevalec Faniel je poudarjal, da je budget mornarice sestavljen z največjo štedljivostjo.

Praga 24. novembra. Na 29. t. m. odločeni shod staročeskijh poslancev se je odgodil.

Berolin 24. novembra. Cesar vsprejel Giersa v avdijenci, ki je trajala 20 minut.

Kolonija 24. novembra. „Köln. Ztg.“ javlja, da je v Peterburgu v merodajnih krogih razširjena govorica, da je železniško nezgodo v Borkiju prouzročila bomba, katero je iz cesarskega kuhinjskega vagona zagnal neki pomagač v kuhinji. Ta pa je bil Padlevski, znani napadalec in morilec generala Seliverstova.

Rio Janeiro 24. novembra. Vsled ustaškega gibanja odpovedal se Fonseca v korist generalu Peixtu. V nedeljo jutraj ustaši razrušili pomorski arsenal, jeden delavec ustreljen. Vsled streljanja nastal velik strah, prodajalnice in uradi so se zaprli. Zdaj splošna zadovoljnost vsied uspeha ustanka.

*) Za včerajšnjo številko prepozn došlo. Op. uredn.

Razne vesti.

* (Hči proti materi.) V Požunu obsodili so nedavno neko kmetico, ker je po obdolžitvi svoje hčere pred 10 leti umorila svojega moža. Hči, ki je bila prej sama otožna, zblaznela je zdaj popolnoma in so jo morali odvesti v blaznico. Pravda se bode torej vršila še jedenkrat, ker mati je že prej trdila, da hči ni pri zdravi pameti in ima fikšno idejo, ki jo muči.

* (Čudna oporoka.) Nedavno umrli profesor Hope iz Basela zapustil je pol milijona frankov za studije o bistvu duše. Nekateri učenjaki naj premišljajo v njegovi hiši vedno o bistvu duše in naj potem prijavljajo svojih preiskovanj uspehe. V Hanovru živeči daljni sorodniki Hopeovi ugovarjajo veljavnosti te oporoke.

* (Eksplozija v tovarni za izdelovanje žvepla.) V Belgiji uničila je eksplozija tovarno za izdelovanje žvepla Gobeletovo v vasi Croix. Sedem ljudij bilo je ubitih pri tej katastrofi.

* (Tatvina na pošti.) V Luksemburgu ukradel je tamošnji poštni kontrolor iz blagajnice 50.000 mark in potem pobegnil.

Zanesljivo zdravilno sredstvo. Osebe s slabim prebavljenjem, ki trpe na pomanjkanji slasti, napenjanji, tiščanji v želodcu in nerednem iztrebljenju, zadobé zopet zdravje, če rabijo pristni „Moll-ov Seidlitz-prašek“, Skatljica stane 1 gld. Vsak dan razpošilja po poštnem povzetju A. Moll, lekarnar, c. in kr. dvorni založnik, na Dunaji, Tuchlauben 9. V lekarnah po deželi zahtevaj se izrecno Moll-ov preparat z njegovo varstveno znamko in podpisom. 5 (4—15)

Anatherinova ustna voda in zobni prašek

ohrani usta, krepča čeljustno meso ter odpravlja slabo sapo iz ust.
Jedna steklenica ustne vode velja 40 kr.; jedna skatljica zobnega praška 20 kr.; 12 steklenic 4 gld.; 12 skatelj samo 2 gld. (81—144)

Lekarna Piccoli, „pri angelju“, v Ljubljani, Dunajska cesta. Naročila se izvršujejo z obratno pošto proti povzetju zneska.

„LJUBLJANSKI ZVON“
stoji
za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četrto leta 1 gld. 15 kr.

Loterijske srečke 21. novembra.
Na Dunaji: 21, 61, 81, 28, 49.
V Gradci: 40, 1, 6, 28, 62.

Tujci:
23. novembra.
Pri **Matti:** Lunzer, Harner, Schott, Vinzel, Reich, Tempes z Dunaja. — Rossauer, Schiller iz Gradca. — Dr. Odendall iz Monakova. — Ebner iz Bistrice. — Barbin iz Celja. — Pamer iz Trsta. — Weiss iz Budimpešte.
Pri **Stonn:** Brady iz Požuna. — Faetl, Novotny, Goldstein, Berger, Rosenbaum, Pitschman z Dunaja. — Schwentner, Seunig iz Brežic. — Morawetz iz Beljaka. — Aljančič z Dobrove. — Zupan iz Kamne gorice. — Ferline iz Moravč. — Domicelj iz St. Vida. — Rocco iz Pulja. — Berger iz Budimpešte. — Bettlheim iz Velike Kaniže.

Umrli so v Ljubljani:
V deželni bolnici:
20. novembra: Anton Branke, pisar, 36 let, pleurit. exudat.
21. novembra: Jožef Mahorič, delavec, 43 let, jetika. — Fran Sever, gostač, 73 let, rak v želodcu.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
23. nov.	7. zjutraj	731.3 mm.	7.6° C	sl. svz.	obl.	19.00 am
	2. popol.	731.5 mm.	7.6° C	sl. svz.	dež.	
	9. zvečer	731.6 mm.	6.8° C	sl. svz.	dež.	

Srednja temperatura 7.3°, za 4.4° nad normalom.

Dunajska borza
dné 24. novembra t. l.
(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	—	danes
Papirna renta	90 10	—	90 —
Srebrna renta	89 70	—	89 65
Zlata renta	103 15	—	107 95
5% marena renta	101 8	—	101 45
Akcije narodne banke	1004 —	—	1000 —
Kreditne akcije	269 —	—	267 50
London	118 05	—	118 10
Srebro	—	—	—
Napol.	9 37 1/2	—	9 37 1/2
C. kr. cekini	5 62	—	5 62
Nemške marke	58 02 1/2	—	58 02 1/2

4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	133 gld.	75 k.
Državne srečke iz l. 1864	100	180	50
Ogerska zlata renta 4%	102	35	—
Ogerska papirna renta 5%	100	60	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	121	—
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	116	—	—
Kreditne srečke	100 gld.	183	25
Rudolfove srečke	10	19	50
Akcije anglo-avstr. banke	120	146	—
Tramway-društ. volj. 170 gld. a. v.	—	221	—

Zahvala.
Za mnoge dokaze presrčnega in dobrohotnega sočutja ob uagli smrti naše iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, stare matere in tašče, gospe
Marije Bahovec roj. Primiz
za darovane krasne vence in za izredno mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku, izrekamo vsem udeležnikom najsrčnejšo zahvalo.
V Ljubljani, dne 24. novembra 1891.
(1028) **Žalujoča obitelj.**

Zahvala.
Vsem onim, kateri so tekom bolezni in po smrti našega nepozabnega brata, gospoda
Karola Dobnikar-ja
upok. sprevodnika sev. železnice
izrazili tolažilno sočutje, slavni čitalnici v Sent Vidu za krasni venec, kakor tudi za obilo spremstvo k večnemu počitku, isto tako gg. sprevodnikom c. kr. državne in južne železnice, zahvaljujem se v imenu sorodnikov najtopleje.
V Ljubljani, dne 24. novembra 1891.
Rudolf Dobnikar,
brat.
(1030)

Janez Jax, Ljubljana.
Tovarniška zaloga (987-3)
šivalnih strojev.
Ceniki, kdor jih želi, pošiljajo se frankovano in brezplačno.

KAROL TILL
Špitalske ulice 10. Ljubljana. Špitalske ulice 10.
Pisni papir in zavitki v kasetah in zavojih. Četrtnica ali osmerka z naglavnimi okraski ali napisi. **Vizitnice**, litografirane ali tiskane (najbolj moderna oblika). **Vsakovrstne potrebščine za pisarnice ali pisalne mize:** podloge za pisanje, tintniki, podstavki za držala, obtežniki, ravniki, sušilni zvitki, pečatila iz proževine, sušilni kartoni itd. itd. **Trgovske knjige, kopirne knjige, beležnice**, glavne knjige, ozke strazce, folijo knjige, kvart-knjige, kazala, upisne ali povzete knjige, knjige beležnice, beležnice za perilo. **Ljudski koledarji**, pisni in stenski koledarji, koledarji za beležke, koledarji z listki in za listnice, žepni in denarnični koledarji, patentovani stebrični koledarji, dijaški koledarji in skladni koledarji v veliki izbiri. (456-11)

Salamandron.
Prodajalka
z dobrimi spričali vsprejme se v **specerijsko prodajalnico na deželo.** — Pisma naj se pošiljajo pod šifro: **P. 2** upravništvu „Slov. Naroda“. (1029—1)

Spretne agente
vsprejme pod ugodnimi pogoji in s stalno plačo dobro znana in v Avstriji razširjena **zavarovalnica za življenje.** — Ponudbe, v katerih je navesti reference, pošiljajo naj se upravništvu tega lista. (1008—3)
V trgovino z mešanim blagom vsprejme se učenec (1027—1)
zmožen slovenskega in nemškega jezika, iz dobre rodovine. — Več pove g. **Friderik Skušek**, trgovec v **Metliki.**

Popolnoma večja in izurjena
poštna in brzojavna ekspeditorica
išče službe. (1025—2)
Ponudbe vsprejema upravništvu „Slov. Naroda“.

Mejnarodna PANORAMA
v Ljubljani
na Kongresnem trgu v „Tonhalle“.
Odperta vsak dan od 2. ure popoldne do 9. ure zvečer. — Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. ure popoldne do 9. ure zvečer.
Ustopnina za osebo 20 kr. 6 ustopnic se dobi za 90 kr. Otroci 10 kr.
Od nedelje dne 22. t. m. do ušete srede dne 25. t. m.:
IV. serija: (986—9)
Laško, Rim in izkopine v Pompeji.

JANEZ OGRIS
puškar
v Borovljah (Ferlach) na Koroškem

izdeluje in prodaja vsakovrstne nove puške in revolverje ter vse lovske priprave, patrone ter drugo streljivo po najnižjih cenah. — Puške so vse preskušene na ces. kr. izkuševališči ter zaznamovane z znamko tega zavoda. (175—74)
Za izbornost blaga jamči izdelovatelj. Stare puške popravljajo se ceno. Ceniki pošiljajo se brezplačno.

DITMAR-SVETILKE
najbogatejša zaloga za vse potrebe razsvetljenja,
pri primeroma neznatni porabi petroleja največja svetilnost.
Palilnik ima svetilno moč 4 do 157 sveč.
MIZNE SVETILKE STENSKE SVETILKE VISEČE SVETILKE
LESTENCI LAMPICE
SVETILNE
STOLPNE SVETILKE s čipkastim okriljem in SVETILKE S STOJALI
R. DITMAR, c. kr. privilegovana TOVARNA SVETILK na DUNAJI, 3/1.
Ditmar-jeve svetilke ima v zalogi vsaka boljša trgovina s svetilkami. (854—7)